

ΗΩΞ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΙΘΕΛΗΣΙΣ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ • ΕΤΟΣ 4^{ΟΝ} • ΔΡΙΘ. 47 • ΔΡΙΘ. 6, ΤΟΥ 1961 • ΔΡ. 10

ΠΡΩΤΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ 1969

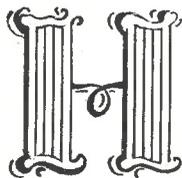
ΑΡΜΕΝΙΖΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΛΟ

ΦΩΤ. ΒΟΥΛΑΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΔΙΑΘΗΚΗ ΕΚ ΣΙΦΝΟΥ

ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ

Σίφνος, τὸ μικρὸ αὐτὸ νησὶ τοῦ Κυκλαδικοῦ Αἰγαίου, ποῦ, λησμονημένο σήμερα ἀπ' τοὺς πολλοὺς, ἀπλῶναι μ' ἀνάλαφρη ἀβρότητα τὴν τριγωνικὴ θεωρεῖα τοῦ σπὴν ἀπεραντωσύνη τῆς σμαραγδένιας θάλασσης, ἔχει ἓνα πολυσύνθετο καὶ ὄξασμένο ἱστορικὸ παρελθόν, ποῦ λίγες γωνιές τῆς πατοΐδας μας μποροῦν νὰ καυχήθουν πῶς ἔχουν.

Ἰδιαίτερα, ἡ ἐκκλησιαστικὴ τῆς διαβίωση, εὐρύτατη κί' ὀλόμωστη στὶς ἐκδηλώσεις τῆς ἀπὸ θετικὰ, ὑπὲρ τοῦ Γένους, ἐπιτεύγματα, παρουσιάζει ξέχωρο ἐνδιαφέρον.

Ἡ πρώτη συμμετοχὴ τῆς Σίφνου σὲ Ἐκκλησία τοποθετεῖται στὴν Βυζαντινὴ περίοδο, ὅταν τὸ 536 μ. Χ. ὁ ἐπίσκοπος Σίφνου — Πάρου — Ἀμοργοῦ Θεόδωρος,¹ παρεκάθησε σὲ Σύνοδο τῆς Πόλης, ὑπὸ τὸν Πατριάρχη Μηνά.

Μιά γνῶμη δέχεται πῶς, στοὺς μετὰ τὸ 536 χρόνους, ἡ Σίφνος ἦταν ἰδιαίτερη ἐπίσκοπη, γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα Πισσύνη ἢ Πισσοῦνη.² Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Ὅχι τόσο γιατί ἡ Σίφνος μέχρι τὸ 1083 βρισκόταν ὑπὸ τὴν ἐπίσκοπη τῆς Πάρου (κί' ἀπ' τὸ 1083 — 1207 ὑπὸ τὴν περιόνυμη Μητρόπολη τῆς Παροναξίας), ὅσο ἐπειδὴ ἡ Πισσύνη ἔκειτο ἐπὶ τῆς Καρίας κοῦσα μεσογαία πόλις τοῦ θέματος τῶν Κιβυρραϊωτῶν, μετὰ τὰ καλούμενα Μογυλά.³

Κατὰ τὴν Λατινοκρατίαν (1207 — 1537) ἡ ὀρθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ ἐξάρτησις τῆς Σίφνου ἀπὸ τὴν Μητρόπολη τῆς Παροναξίας ἔπαψε, ἀφοῦ οἱ Φράγκοι κατέλυσαν, σ' ὅλα τὰ κυκλαδίτικα νησιά, τὴν ὀρθόδοξία, κί' ἐγκατέστησαν μὲ τὴν βία τὸ δυτικὸ δόγμα.

Ἡ Σίφνος τοποθετήθηκε στὴν ἀρχὴ ὑπὸ τὸν Λατίνου ἐπίσκοπο τῆς Μήλου⁴ ἀργότερα ὅμως ἔγινε αὐτοδύναμη καθολικὴ ἔδρα.⁵

Ἐπιγραφή, ποῦ δρέθηκε σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς δύο ἐκκλησιὰς τοῦ μετοχίου τοῦ Πανάγιου Τάφου, στὴν Σίφνο, μνημονεῖ πῶς στά:

«1537. Ὁ Βαρβαρόσσας ρήμαξε τὰ νησιά μας»⁶ ΜΑΣ»⁶

Τὸ 1537, ὁ χρόνος ρημαγμοῦ τῶν Κυκλαδίτικων νησιῶν ἀπὸ τὸν Τούρκο ἀρχιναύαρχο Χαϊρεντίν Βαρβαρόσσα. ἂν κί' ἐσήμανε τὴν ἔναρση μιᾶς νέας περιόδου δουλωσύνης τῆς Σίφνου, ἦταν ἐν τούτοις καὶ ἡ ἀπαρχή, ὁ πρῶτος μεγάλος σταθμὸς τῆς νέας ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς.

Ἐνῶ τὸν ἴδιο χρόνο ἐπανιδρύθηκε ἡ Μητρόπολη τῆς Παροναξίας, ἡ Σίφνος, ὅπως καὶ μερικὰ ἄλλα νησιά, ἀποσπᾶστηκε ἀπὸ τὴν ἐξάρτησίν τῆς καὶ τοποθετήθηκε ὑπὸ τὸ ἰδιότυπο καθεστῶς τῆς «γατοιαρχικῆς ἐξαρτίας». Σὲ ποιοὺς παραχωρήθηκε ἀπὸ τὸ 1537 ἡ πατριαρχικὴ ἐξαρτία Σίφνου εἶναι ἀδιακρίβωτο. Τὸ μόνον γνωστὸ εἶναι ὅτι, τὸ 1614 «ὁ μέγας ῥήτωρ Μιχαήλ καὶ ὁ μέγας διοικητὴς Διαμαντῆς» τὴν παρέδωσαν στὸν Μητροπολίτη Παροναξίας Νικηφόρο.⁷

Ἐπὶ τὸν Παροναξίας παρέμεινεν ἐπὶ τριάντα-δύο χρόνια. Στὶς 17 Αὐγούστου ὅμως τοῦ 1646:

«... τὰ κατὰ τὴν Ἀσπρὴν Θάλασσαν κείμενα πατριαρχικὰ νησιά Σίφνος καὶ Ἀμοργός, Πολύκανδρος, Ἀστυπάλαια, Σέοφος, Μύκονος, Ἀνάφη, Νίος, Σίκκιος, Ἀρακλειτῆς καὶ τὰ πέριξ... ἐγνωμοδοτήθη... εἰς ἓν καταστήναι καὶ ἀρχιεπισκοπὴν Σίφνου ὀνομασθῆναι καὶ χειροτονθῆναι ἐν αὐτῇ ἀρχιερεὰ γνήσιον καὶ καθολικόν...»⁸

Στὸν θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Σίφνου ἀνέβηκαν κατὰ τὴν περίοδο 1646—1797 δώδεκα ἀρχιερεῖς. Οἱ ἐξῆς: α) Ἀθανάσιος, 1646—1673, β) Τιμόθεος, 1674—1678, γ) Φιλάρετος, δύο φορές, 1681—1686, 1689—1691, δ) Γεδεών, ὁ πρῶτος Καισαρείας, 1686—1687, ε) Γοηγόσιος, δύο φορές, 1687—1689, 1691—1694 στ) Γαβριήλ, δύο φορές, 1695—1704, 1708—1709, ζ) Μακάριος, τρεῖς φορές, 1704—1708, 1709—1714, 1716—1729, η) Κοσιμάς, ὁ μετὰ Πατριάρχης Ἀλεξανδορείας, 1714—1716 θ) Νεόφυτος, 1729—1750, ι) Μελέτιος, 1751—1789, ια) Ἰωσήφ Ἀναγνώστου Γουπάσιος, ὁ Σίφνιος 1789—1797, ιβ) Καλλίνικος Ἡλιάδης, Μάιος 1797.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1797, ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ὁ Ε', κατήργησε τὶς ἀρχιεπισκοπὲς Σίφνου καὶ Μήλου καὶ ἵδρυσε, μὲ τὴν ἐκωσῆ τους, τὴν Μητρόπολη Σίφνου καὶ Μήλου, τῆς ὁποίας τοποθέτησε ἀρχιερεὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπο Καλλίνικο.⁹

Σὰν Μητροπολίτης ὁ Καλλίνικος, ἀρχιεράτευσε μέχρι τὸ 1843, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περίοδο 1821—1830, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Μητρόπολη διοικήθηκε ἀπὸ τοποτηρητὰς, ἐπειδὴ ὁ Καλλίνικος ἀπουσίαζε σὰν Συνοδικὸς στὴν Πόλη ἀπὸ τὸ 1817 καὶ μὲ τὰ γεγονότα τοῦ 1821 δὲν κατάρτησε νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν ἔδρα του.¹⁰ Τοποτηρητὰς ἔγιναν α) ὁ Ἀρχιμανδρ. Λεόντιος Καμπάνης, 1823—1824, (11) β) ὁ πρῶτος Μοσχονησιῶν Βαρσολομαῖος, 1824—1830, τοποτηρητὴς κατὰ τὸ μισὸ τμήμα τῆς Μητροπόλεως μὲ τὰ νησιά Σίφνο, Σέριφο, Μῆλο, Κίμωλο, Φολέγανδρο καὶ Σίκκινο γ) ὁ πρῶτος Δημητριάδος Ἀθανάσιος, 1824—1825, στὰ ὑπόλοιπα νησιά, μὲ ἔδρα τὴν Μύκονο. Τὸ 1825 ὅμως παραιτήθηκε καὶ τὸν διαδέχθηκε δ) ὁ ἀπὸ Καρύστου Νεόφυτος, 1825—1830.

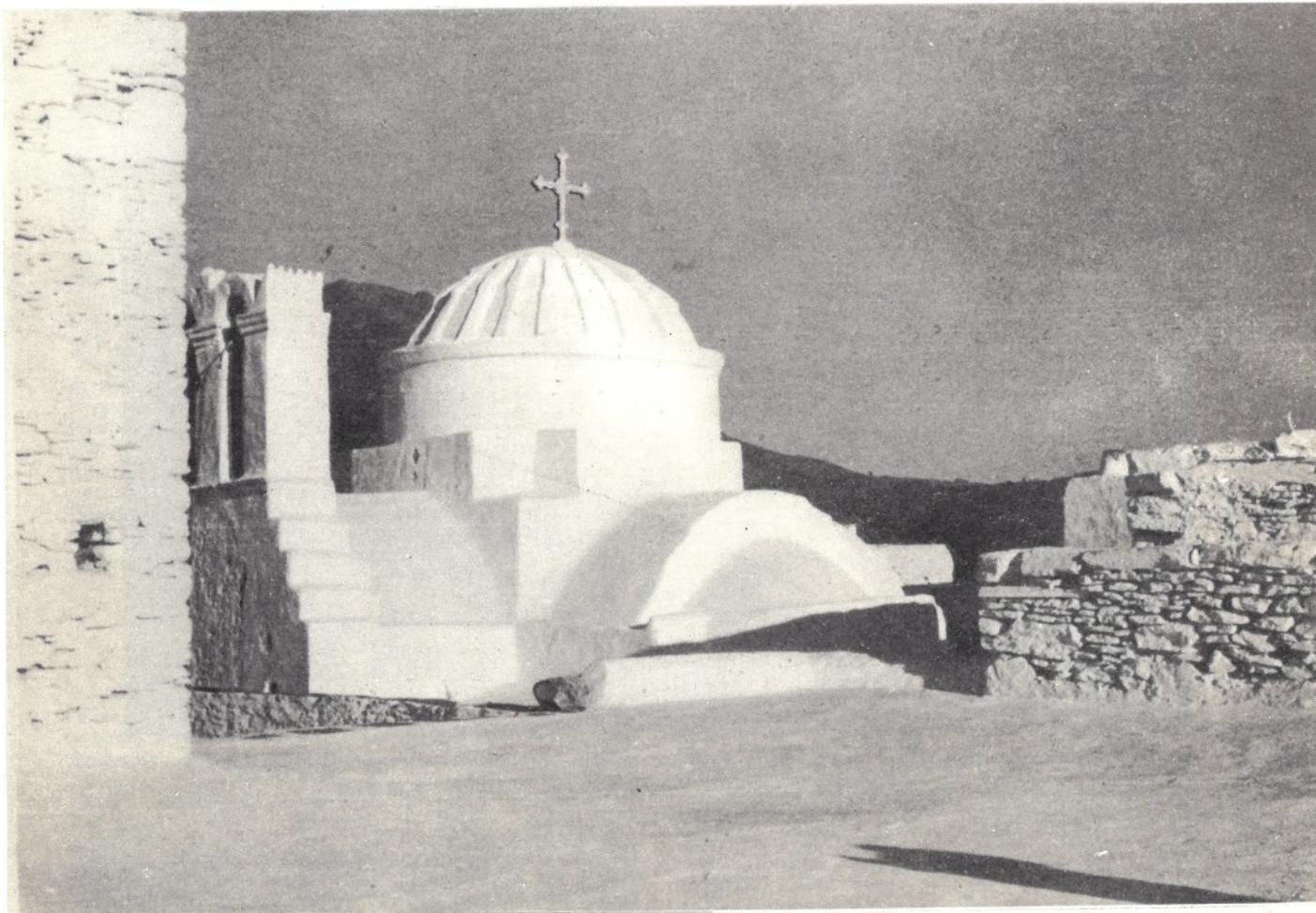
Τὸ 1830 ἐπανῆλθε ὁ Καλλίνικος καὶ ἀνέλαβε ὀλόκληρη τὴν ἐπαρχία του, τὴν ὁποία ἐποίμανε μέχρι τοῦ θανάτου του, τὸ 1843, ὅποτε ἡ ἔδρα τῆς Σίφνου προσάρτηθηκε στὴν Ἐπισκοπὴ Κυκλάδων.

Κατὰ τὴν περίοδο αὐτῇ, ποῦ ἀναπτύξαμε συνοπτικὰ τὴν ἐπισκοπικὴ ἱστορία τῆς Σίφνου, ἡ ἀνθησι τῆς Θρησκείας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ προαγωγή τῶν Γραμματῶν καὶ τῆς Παιδείας σ' αὐτὴν, ὑπῆρξε μεγαλειώδης.

Γύρω στὰ 1650 ἱδρύθηκε ἀνεπίσημα στὸ Μοναστήρι τοῦ Χρυσοστόμου Σχολεῖο γιὰ τὴν μόρφωση τῆς σιφνέικης νεολαίας, ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθανάσιο,¹⁴ τὸ 1687 δὲ ἔγινε ἡ ἐπίσημη ἵδρυσις τοῦ περιφημοῦ «Ἑλληνομουσείου» τῆς Σίφνου στὸ Μετόχι τοῦ Πανάγιου Τάφου τοῦ νησιοῦ, ποῦ μέσα σὲ λίγο διάστημα ἔγινε «Κοινὸν Παιδευτήριον τοῦ Ἀρχιεπελάγου», ἀφοῦ ἦταν τὸ μοναδικὸ τότε Σχολεῖο στὴν περιοχή.

Τὸ ἔργο τῶν Σιφνίων κληρικῶν ὑπῆρξε τεράστιο αὐτοῦς τοὺς χρόνους. Ἐχοντας ὀρημητῆρια τὰ Μοναστήρια τοῦ νησιοῦ (Προφήτη Ἡλία, Φυρδῶγια, Παναγία τὴν Βρύση, Χρυσοπηγή, Ἅγιο Ἀρτέμιο, Ἅγιο Συμεών, Παναγία Βουνοῦ, Ἅγιο Ἰωάννη Χρυσόστομο, Ἅγιο Ἰωάννη Θεολόγο) καὶ ἐφοδιασμένοι μὲ τὶς γραμματικὰς γνώσεις τῆς Σχολῆς τοῦ Πανάγιου Τάφου, κατέκλυζαν τὰ πέρατα τοῦ ἑλληνισμοῦ ὁποῦ τινὲς μὲ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, τινὲς δὲ μετρηχόμενοι τὸν ἐφημέριον καὶ ἄλλοι προσκολλούμενοι εἰς τινὰ ἀρχιερεὰ ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν.¹³

Ἦταν δὲ τέτοια ἡ δράσις τους, ποῦ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἀνέβηκαν σὲ περιφανεῖς ἀρχιερατικὸς θρόνους. Μᾶχρι σήμερα κατάρτησε νὰ βρῶ πενήντα δύο Σιφνίους ἀρχιερεῖς.

Ο Ναός της Ι. Μονής Βρύσης Σίφνου

Φωτ. ΚΩΝΣΤ. ΝΤΟΤΣΙΑ

Σπουδαιότερα, από τὰ ἀνδρικά μοναστήρια τοῦ νησι-
οῦ ἦταν τοῦ Προφήτ᾽ Ἡλίας καὶ τῆς Παναγίας τῆς
Βρύσης.

Ἡ δράση μάλιστα τοῦ τελευταίου ὑπῆρξε πολυσύν-
θετη, ζωντανή καὶ ποικιλόμορφη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀκό-
μη τῆς Ἰδρυσῆς του (1654). Ἡγούμενοί του διετέλε-
σαν σπουδαῖοι ἄντρες, πού μὲ τὰ στιβαρά τους χέ-
ρια κράτησαν σ' εὐθεία τὸ διοικητικὸ καὶ πνευματι-
κὸ σκάφος τοῦ Μοναστηρίου τῆς Παναγίας.⁽¹⁴⁾ Ἐ-
νας ἀπ' αὐτοὺς ὑπῆρξε καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος Ἰωαννί-
κιος, ἀνεψιὸς τοῦ Σίφνιου Μητροπολίτη Καισαρείας
Φιλοθέου (1801 — 1816), πού ἠγομμένευσε ἀπὸ τὸ
1803 — 1816. Κατὰ τὴν ἠγομμενεία του ἀνεκαίνισε
καὶ ἐπεξέτεινε τὸ κτιριακὸ συγκρότημα τῆς Μονῆς,
ὅπως σώζεται μέχρι σήμερα. Ὁ ἀρχιδιάκονος Ἰω-
αννίκιος πέθανε στὶς 28 Νοεμβρίου 1829, ἀφοῦ εἶχε
πρῶτα στὶς 14 Ἰουνίου 1827 συντάξει τὴν διαθήκη
του, τὴν ὁποία καὶ δημοσιεύουμε πῶς κάτω.

Ἀπ' τὸ περιεχόμενό της καταλαβαίνει κανεὶς ὅτι ὁ
ἀρχιδιάκονος Ἰωαννίκιος ἦταν μεγάλη ἐκκλησιαστικὴ
φυσιογνωμία. Δραστήριος, εὐσπλαχνικιά, φιλοδίκαιη
καὶ ἀγωνιστικὴ προσωπικότητα, πού, ὅπως ξέρουμε
καὶ ἀπὸ τὸν Κώδικα Β' τοῦ μοναστηρίου, βρισκότα-
νε σὲ ξέχωρη θέση στὴν ὑπόληψη τῶν συμπατριωτῶν
του.

Ἡ διαθήκη αὐτὴ στάλθηκε σὲ ἀντίγραφο, μὲ ἔγγραφο
τῶν ἐκτελεστῶν της, πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδεί-
ας, κατὰ τὴν 30 Νοεμβρίου 1829. Τὸ διαδιδαστικὸ
ἔγγραφο καὶ ἡ διαθήκη, ἀποκείμενα στὰ Γενικὰ Ἀρ-
χεῖα τοῦ Κράτους, ἔχουν ὡς ἑξῆς:

«Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Πραγμα-
τῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Γραμμα-
τεῖαν τῆς Σ. Κυβερνήσεως.

Διὰ τοῦ ἐγκλειομένου ἴσου τῆς διαθήκης τοῦ κατὰ τὴν
28 τοῦ λήγοντος μηνὸς ἀποθανόντος μακαρίτου
Ἰωαννικίου Ἱεροδιακόνου, τίθεται ὑπ' ὄσιν τῆς
Σ. Κυβερνήσεως ὁ τρόπος καθ' ὃν οὗτος διέταξε
τὴν ἰδιοκτησίαν του, καὶ τὰ ἄπὸρ κατὰ παλαιὰν
συνθήειαν τοῦ Μοναστηρίου του διὰ πασιβίου ἐ-
νοικιασμοῦ, ἐνέμετο αὐτοῦ κτήματα.

Καὶ ὅσον μὲν περὶ τῆς ἰδιοκτησίας του, εἶναι ἐλπι-
ζόμενον ὅτι ἡ Σ. Κυβέρνησις θέλει τὴν ἀφίσει
καθ' ὃν τρόπον διώρισε οὗτος, κατὰ τὸν ὁποῖον
νομίζει ἕκαστος ὅτι ἔχει δικαίωμα αὐτεξουσιότη-
τος ἐπὶ τῶν ἰδιοκτητῶν πραγμάτων του.

Περὶ δὲ τῶν τοῦ Μοναστηρίου κτημάτων, ἐπειδὴ αὐτὰ
ὑπόκεινται ὑπὸ τὴν ἄμεσον τοῦ Ἔθνους κυριότητα,
ἡ Σ. Κυβέρνησις θέλει διατάξει, ὅτι εὐδοκήσει πε-
ρὶ αὐτῶν.

Παρακαλεῖται δὲ θερμῶς διὰ τῆς Γραμματείας ταύ-
της νὰ ἐπιταχυνθῇ, εἰ δυνατόν ἢ περὶ ταῦτα Σ.
Διαταγὴ τῆς, διὰ νὰ φροντισθῇ ἡ ἀναγκαῖα καλλι-
εργείας τῶν εἰρημένων κτημάτων, τῆς ὁποίας καὶ
ὁ καιρὸς σχεδὸν ἤγγικε.

Μένομεν δὲ εὐσεβάστως

Ἐν Σίφνῳ τῇ 30 Νοεμβρίου 1829

Οἱ Ἐπίτροποι τῆς Διαθήκης τοῦ διαλειφθέντος
Ἰωαννικίου Ἱεροδιακόνου

ὁ καθηγούμενος δαιμιάδος
Μαρίνος Πάος
Ἰωάννης Λειμβαῖος». (15)

«Οὗτος ἦν Ἱεράρχης Καππαδόκων, Ἀρχιθύτης, Γαίης ἐκ Σίφνου τοῦνομα Φιλόθεος, αὐτὸς»
(Ἐλαιογραφία τῆς Ι. Μονῆς Βρύσης. Φωτ. Κ. Ντότσια)

Η ΔΙΑΘΗΚΗ

«Ἐπειδὴ τέλος ἄπασιν ἀνθρώποις τοῦ βίου ὁ θάνατος, ἀδελφός δὲ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα ἐν ἧ ἔρχεται. Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ ὁ ἐλάχιστος, τὸν θάνατον διὰ παντὸς ἐνώπιόν μου προορώμενος, πρὶν ἐπιστῆ ἢ ἀπροσδόκητος ὥρα ἐκείνη, ὑγιαίνων τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα, ἀπεφάσισα νὰ διατάξω ἀπαραιτήτως τὰ τῆς περιουσίας μου, εἴτε εἰς κινήτῃ συνισταμένης, εἴτε εἰς ἀκίνητῃ καταστήματα, ὅλα ἔργα τῶν χειρῶν μου, καὶ καρπὸς τῶν ἰδίων μου ἰδρώτων καὶ πότων.

Καὶ πρῶτον μὲν ἀφήμι πᾶσι τοῖς συναδελφοῖς μου Ἱερομονάχοις καὶ Μοναχοῖς, τοῖς συμμονασταῖς μου, καὶ πασι καὶ τῆς ἀπανταχοῦ χριστιανοῖς μετὰ τῶν ὁποίων συνεπολιτεύθην καὶ συνέζησα, τὴν ἀπὸ καρδίας συγγνώμην καὶ συγχώρησιν καὶ ἐξαιτούμενος παρ' αὐτῶν τὴν συγγνώμην καὶ ἄφεσιν, ἀφ' οἷς παρελύττω ἢ παρεπέκρανα ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ, ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως. Εἶτα διατίθμι καὶ διατάττω περὶ τῶν ἐμῶν ὅπως βούλομαι γενέσθαι μετὰ τὴν τελευταίην μου. Πρῶτον ἀφιερῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Βρύσεως τὴν ὁμολογίαν τοῦ Χωρίου Θεομήτων ἐπ' ὀνόματι τοῦ αἰδιίμου θεοῦ μου ἁγίου Καισαρείας γροσίων 2800, ἄνευ τῶν τόκων, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀπλήρωτοι ἀπὸ τοῦ 1819, ὡς φανερώνει τὸ κατάστιχόν μου. Ἀνθ' ὧν παρακαλῶ τὸν Καθηγούμενον καὶ τοὺς Συναδελφοὺς νὰ ἀφίσωσι τὴν διαδοχὴν τῶν κελλίων μου, τῶν ὑποστατικῶν τοῦ Μοναστηρίου, ὅσα εἰς Σίφνον εἶχον εἰς τὴν ἐξουσίαν μου καὶ ἐκαρπούμην, εἰς τὸν ὑποτακτικὸν καὶ ἀνεψιὸν μου Ἀντώνιον Πρωτοπαπᾶ, ἐὰν διαμείνῃ εἰς τὸ αὐτὸ Μοναστήριον.

Ἐξαιρῶ ἐκ τούτων διὰ τὸν ὑποτακτικὸν μου Γεωργίου τὸ ὅποιον κρατῶ ἀμπελί' τοῦ Ποδενέ, καὶ θέλω νὰ δοθῆ εἰς αὐτὸν ἐὰν ὁμοίως διαμείνῃ εἰς τὸ Μοναστήριον. Τὰ ἄνωθεν καταστήματα, ἐπειδὴ ἀνώρθωσα, ἐκαλλιέργησα, καὶ πολλὰ ἐξημέρωσα μετὰ πολλοὺς ἰδρώτας καὶ ἔξοδα, ὡς εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι' καὶ ἐπειδὴ συνεισέφερον εἰς καλλωπισμὸν, αὔξησιν καὶ βελτίωσιν τῆς αὐτῆς Μονῆς, παρακαλῶ νὰ ἀφεθῶσιν, ὡς διορίζω.

Εἰς τὰ τρία Μοναστήρια τοῦ Προφήτου Ἥλιου, τοῦ Θεολόγου καὶ Χρυσοστόμου, ἀνὰ πενήντα γρόσια εἰς τὸ καθ' ἐν διὰ μνημόσυνον. Εἰς τὴν Κοινὴν Σχολὴν τῆς Πατρίδος μου γρ. πεντακόσια ἀρ. 500, τὰ ὅποια ἀφιέρωσα κατὰ τὸ 1819 Ἰουλίου 21, ὡς ἡ ὁμολογία φανερώνει. Εἶτα διὰ τὴν θανάμ μου διορίζω γρ. 1000 ἧτοι χίλια, τὰ ὅποια θέλω ἐξοδεῦσαι ὁ ἀνεψιὸς Ἀντώνιος καὶ ἡ ἐξαδέλφη μου Μάρθα, ἐκτελώντας ἀκριθῶς ὅλα τὰ ἀνήκοντα, συνεπαγερυπούντων καὶ τῶν ἐπιτρόπων μου. Εἰς δὲ τὸν παρευρεθησόμενον Ἀρχιερέα τῆς Πατρίδος μου γρ. 50, ἧτοι πενήντα, διὰ νὰ λειτουργήσῃ εἰς ταύτην τὴν Μονήν, ὅταν ἐκτελῶνται τὰ μνημόσυνα. Εἰς τοὺς συναδελφοὺς Ἱερομονάχους ἀνὰ 15 γρ. τὸν καθ' ἓνα διὰ ἐν σαρανταλείτουρον καὶ Σαββάτιομα. εἰς δὲ τοὺς συγγενεῖς μου ἀφίωκα καὶ διορίζω μετὰ τὴν εὐχή μου' εἰς τὴν ἀγαθὴν μου Αἰκατερίνην γρ. 500 διὰ προῖκα τῆς θυγατρὸς τῆς' εἰς δὲ τὸν υἱὸν τῆς Ἀναγνώστην γρ. 200. Εἰς τὸν ἀνεψιὸν μου Ζαννὴν γρ. 1000' Εἰς τὸν ἀνεψιὸν μου Νικολῆ Ἀγγελῆ γρ. 500. Εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Βασίλειου γρ. 500. Εἰς τὴν ἀνεψιάν μου Κατίκων Ἀγγελῆ γρ. 500, εἰς τὴν ἀνεψιάν μου Μαργαρίταν Ἀγγελῆ γρ. 500 διὰ τὴν προῖκαν τὴν ὁποίαν τὴν χρεωστῶ, καὶ ἔτερα 500 διὰ τὴν εὐχήν μου' τῆς ἀνεψιάς μου Μαργαρίτας Πρωτοπαπᾶ γρ. 500, τὰ τῆς προῖκός, καὶ ἔτερα 300, διὰ τὴν εὐχήν μου, τὰ ὅποια ἐπλήρωσα διὰ χρέος τοῦ ἀνδρός των πρὸς τὸν Γεώργιον Παπαθανάση. Τῆς Αἰκατερίνας τοῦ Νικολῆ γρ. 200 διὰ τὴν εὐχήν μου, τῆς Ἀνιέζας ἐξαδέλφης μου γρ. 50, τῆς Σοφίας ἐξαδέλφης μου γρ. 50, τῆς Παρθενίας Παπαντῶνῃ γρ. 100, τοῦ γαμβροῦ μου Πρωτοπαπᾶ γρ. 100 τοῦ υἱοῦ τοῦ Παπᾶ Ἰωάννου γρ. 50, τοῦ δὲ Μιχαῆλ 50. Τοῦ Κ. Σκευοφύλακος Παπαντῶνῃ γρ. 50. Εἰς τὴν Μαρίαν Ν. Χρυσογέλου, Ἀντῶν Γεώργη Ψυχικοῦ καὶ Βασίλῃ Γεώργη Παπαθανάση, τὰς ὁποίας ἀνεδέχθην ἐκ τῆς ἱεράς κολυμβήθρας, εἰς μὲν τὴν πρώτην γρ. 100, εἰς δὲ τοὺς δύο ἀνά γρ. 50. Εἰς τὸν ὑποτακτικὸν μου καὶ ἀνεψιὸν μου Ἀντῶν Πρωτοπαπᾶ γρ. 1000, ἐκτὸς τῶν ἄλλων 1000 τὰ ὅποια τοῦ ἔδωσα, τῆς ἐξαδέλφης μου κυρίας Μάρθας διὰ τὰς πρὸς ἐμὲ ἐκδουλεύσεις τῆς γρ. 100' τοῦ ὑποτακτικοῦ μου Γεωργίου Πιτζηνοῦ γρ. 500, τοῦ ὑπηρετοῦ μου Γιάννη Σεραφίου γρ. 250,

ἐκτὸς τῶν μισθῶν τῆς ὑπηρεσίας του τοῦς ὁποίους του χρεωστώ.

Ἀπὸ δὲ τὰ ἐνδύματά μου ἀφίνω καὶ διορίζω διὰ τὴν εὐχρῆν μου εἰς τὸν ἀνεψιὸν μου Ζαννῆ, τὴν γούναν καφέ, τὰ δὲ λοιπὰ θέλω νὰ μερισθῶσι μὲ χερί τῶν Ἐπιτρόπων μου εἰς τοὺς δύο μου ὑποτακτικούς Ἀντώνιον καὶ Γιακουμῆν. Ἀπὸ δὲ τὰ πρόβατα διορίζω 15 διὰ τὴν κυρία Μάρθαν, διὰ τὰ ὅποια μ' ἔδωσεν ἕξ ἀρχῆς ἴδια της πρόβατα, 5 εἰς τὸν Γιακουμῆν καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὸν ὑποτακτικὸν καὶ ἀνεψιὸν μου Ἀντώνιον.

Τὴν βάρια μου καὶ δίκτυα διορίζω εἰς τοὺς δύο μου ὑποτακτικούς Ἀντώνιον καὶ Γιακουμῆν, διὰ νὰ τὰ ἔχωσιν ἀντάμα, εἰ δὲ μή, νὰ τὰ μερίζονται. Ἐπιτρόπους δὲ καὶ ἐκτελεστὰς τῆς τελευταίας μου ταύτης Διαθήκης θέλω καὶ διορίζω, τὸν Πανοσιώτατον Καθηγούμενον καὶ Συνάδελφόν μου Κύριον Δαμιανόν, τοὺς Κυρίους Μαρίνον Πᾶον Ἰωάννην Λειμβαῖον καὶ Ν. Χρυσόγελον, οἱ ὅποιοι θέλουσι συνάξῃ τὸ χρηματικὸν μου, κατὰ τὴν ἐσώκληστον καταναφεῖν ἰδιοχείρως ὑπογεγραμμένην κατὰ τὸ 1827 Ἰουνίου 13 συνισταμένου εἰς ὁμολογίας, ὡς ἐκεῖ φαίνονται. Καὶ θέλουν διανείμει εἰς τοὺς συγγενεῖς, ὅπου καὶ ὅπως διορίζω. Τὴν δὲ καταληφθεῖσαν μου περιουσίαν τὴν χρηματικὴν, θέλουν διαμοιράσει καὶ διαθέσει διὰ ψυχικὴν μου Σωτηρίαν, οἱ ὅποιοι παρακαλῶνται νὰ ἐκπληρώσωσιν ἀκριβῶς καὶ ἀπαραιτίστως, ὅσα εἰς τὴν διαθήκην μου ταύ-

την διορίζω μὴ συγχωροῦντες ἐὰν τις τῶν συγγενῶν ἢ ξένων, ἐναντίον τοῦ φυσικοῦ καὶ Πολιτικοῦ Νόμου, τολμήσῃ νὰ διασειῇ ἢ νὰ ἀνατρέψῃ τὸ παραμικρὸν ἀπ' ὅσα ὡς κύριος τῶν ἰδίων κτημάτων μου διορίζω. Ἐὰν δὲ τις εὐρεθῇ τοιοῦτος, νὰ ὑστερήται καὶ τοῦ ὀλίγου, τὸ ὅποιον με θέλησιν μου τὸν διορίζω. Καὶ ὡς ἀντιβαίνων τοῖς θείοις καὶ ἀνθρώπινος Νόμοις, νὰ εἶναι ξένος τῆς Συγγενείας μου καὶ ὑπόδικος ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως. Τὴν τελευταίαν καὶ μόνην μου θέλησιν ἐπιβεβαιῶν, παρεκάλεσα τὸν ὑποφαινόμενον γραφεὰ τῆς παρουσίας τὴν ὁποῖαν καὶ ἐπικυρῶ τῇ ἰδίᾳ μου ὑπογραφῇ. Ὁ Διάδοχος καὶ κάτοικος τῶν κελλίων μου νὰ εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐκτελῇ κατ' ἔτος καθ' ἣν ἡμέραν με καλῆσῃ ὁ Κύριος μίαν ἐσθρὴν εἰς τὴν ἰδίαν μὴν, ὁμοῦ με τὸ μνημόσυνον.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Βρύσεως τῇ 14 Ἰουνίου 1827

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωαννίκιος θεβαιῶ ὅτι ἴσον ἀπαλλάκτον τῷ πρωτοτύπῳ

Ἐν Σίφῳ τῇ 30 Νοεμβρίου 1829

Οἱ ἐπίτροποι τῆς Διαθήκης ταύτης

Ὁ Καθηγούμενος Δαμιανός

Μαρίνος Πᾶος

Ἰωάννης Λειμβαῖος

Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Τοποτηρητὴς τῆς ἐπαρχίας Σίφου Βαρθολομαῖος ὑποβεβαίω. (16)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1.— ΠΕΡ. ΖΕΡΛΕΝΤΗ: Ἱστορικαὶ Ἐρευναι περὶ τὰς Ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου Θαλάσσης. Σύρος 1922, σελ. 45.—ΣΙΜΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Θεόδωρος, ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος Σίφου ἐν ἔφημερ. «Σίφνος», ἔτος ΚΖ (1958), ἀρ. φύλ. 292—293.—ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ: Δεκαπέντε Ἐπισκοπικοὶ Κυκλάδων παρακαθήσαντες εἰς τὰς Ἁγίας Συνόδους, ἐν ἔφημερ. «Κυκλαδικὸν Φῶς», Θ', ἀριθ. φύλ. 105, σελ. 6.—ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ: Στοιχεῖα τοῦ Πρώτου Κυκλαδικοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐν ἔφημερ. «Κυκλαδικὸν Φῶς», 1958 Θ', ἀριθ. φύλ. 109, σελ. 7 ἐπ.

M. le Quien Oriens Christianus, Tom. I. Col. 937—938. J. D. Mansi. Sacrorum concilliorum, Tom. VIII, col 1149—1150. Bon. Gams series Episcoporum Ecclesiae Catholice—Batisbonae 1873 p. 448—449.

2.— ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ: Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Ἀθήνα 1953 τόμ. Α', σελ. 257, 259.—Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡ. ΒΙΤΑΛΗ: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σίφου, Μυκόνου, Ἀστυπάλαιας κλπ. Φιλάρετος, ἐν «Κυκλαδικὰ», Σύρος 1956, τόμ. Α', σελ. 325.

3.— ΠΕΡ. ΖΕΡΛΕΝΤΗ: Ἐθν. ἄνωτ. σελ. 5.—ΔΗΜ. ΠΑΣΧΑΛΗ: Ἡ Ἄνδρος, ἦτοι Ἱστορία τῆς Νήσου, Ἀθήνα 1925, τόμ. Α', σελ. 638, ἐνθα ἐν ὑπόσημ. 1: «Ἡ Πισύνη δὲν εἶναι ἡ νῆσος Σίφνος, ὡς ἐσφαλμένος ὑπὸ πολλῶν ὑπεστηρίχθη. Ἡ Ἐπισκοπὴ Πισύνης καθὼς καὶ ἡ τῆς Τραχεῖας ἔκειτο ἐπὶ τῆς Καρίας».—ΔΗΜΟΣΘ. ΧΑΒΙΑΡΑ: Περίπλους τοῦ Συμαϊκοῦ κόλπου, ἐν περιοδ. «Παρνασσός», τόμ. ΙΔ', 1892, σελ. 534.—ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ: Μελέται περὶ τῆς νήσου Σύμης, ἐν περιοδ. «Ἐκκλησιαστ. Φάρος», Ἀλεξάνδρεια, 1915, τόμ. ΙΔ', σελ. 357.—ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Θεόδωρος, ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος κλπ.

4.— ΠΕΡ. ΖΕΡΛΕΝΤΗ: Ἐθν' ἄνωτ., σελ. 45.

5.— ΕΜΜ. ΚΑΡΠΑΘΙΟΥ: Ἡ Λατινικὴ προπαγάνδα καὶ αἱ Κυκλάδες κατὰ τὸν ἰη' αἰῶνα. Ἀθήνα 1936, σελ. 18 ἐπ.

6.— ΜΙΧ. Χ. ΓΚΗΤΑΚΟΥ: Ἀνέκδοτοι Ἐπιγραφαὶ καὶ Χαράγματα ἐκ Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 113.—ΗΛ. ΒΕΝΕΖΗ: Σίφνος, τὸ Νησί τῶν ποιητῶν, «ΗΩΣ» ἀριθ. 45, σελ. 1.

7.— ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Ἡ Σίφνος Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία ἐν ἔφημερ. «Σίφνος» 1957, ἔτος ΚΣΤ', ἀρ. φύλ. 286.

8.— ΜΕΛΕΤΙΟΥ: Γεωγραφία Παλαιὰ καὶ Νέα. Βενε-

τία 1807, τόμ. Γ., σελ. 25.—Κ. Ν. ΣΑΘΑ: Περίληψις Πατριαρχικῶν Ἐγγράφων (τῆς Νομικῆς Συναγωγῆς Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων) ἐν «Μεσαιωνικῇ Βιβλιοθήκῃ», Βενετία 1872, III, σελ. 579.—Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ: Μνημεῖα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν ταῖς Καλύνδαις Νήσοις, ἐν «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀλήθειᾳ», (Κων)πολις 1883, τόμ. Δ', σελ. 451.—ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ: Ἐγγραφοὶ λίθοι καὶ κεράμια, (Κων)πολις 1893, σελ. ρμ'.—ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ: Πατριαρχικαὶ Πίνακες, (Κων)πολις 1885, σελ. 573.—ΠΕΡ. ΖΕΡΛΕΝΤΗ: Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 46 ἐπ.—ΤΡΥΦ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ: Ἡ νῆσος Σέριφος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες, Ἐρμούπολις 1909, σελ. 58.—ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ: Ἡ νῆσος Σίκινος καὶ ἀνέκδοτον σιγγίλιον Μονῆς αὐτῆς, ἐν περιοδ. «Παρνασσός», τόμ. Θ', σελ. 411.—ΖΑΦ. Δ. ΓΑΒΑΛΑ: Ἡ νῆσος Σίκινος, Ἀθήνα 1931, σελ. 46.—ΒΑΣ. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ: Ἐπισκοπικὸν Κατάλογοι, ἐν «Ε.Ε.Β.Σ.», 1936, τόμ. ΙΒ', σελ. 216.

9.— Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ: Πατριαρχικὸν Πίνακες, σελ. 677.—ΒΑΣ. ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ: Περί Κουρουτσεσμέ Ἱστορικὰ Σελίδες, (Κων)πολις 1885, σελ. 54.—ΜΙΑΤ. ΣΤΑΜΟΥΛΗ: Ἀρχιερεῖς Θράκης, ἐν «Θρακικά», 1935, τόμ. ΣΤ', σελ. 234.

10.— ΓΕΝ. ΑΡΧΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ: Φάκ. Ὑπουργ. Θρησκείας. Ὑποφάκ Β—111—5 (γ) «Ἐκκλησιαστικά», Μάϊος 1830.—ΒΑΣΙΛ. ΑΤΕΣΗ. Μητροπ. πρ. Λήμνου: Ὁ Εὐβοῖος Νεόφυτος Ἀδάμ. Ἀθήνα 1956, σελ. 34 ἐπ.—11.—ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Λεόντιος Καμπάνης, ὁ Ἄνδριος Τοποτηρητὴς τῆς ποτὲ Μητροπόλεως Σίφου, ἐν περιοδ. «Ἐφημέριος», 1958, ἀριθ. φύλ. 18, σελ. 602 ἐπ.

12.— ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Τὰ Γράμματα στὸ νησί τῆς Σίφου. Ἐν ἔφημερ. «Κυκλαδ. Φῶς», 1961, τόμ. ΙΒ', ἀριθ. φύλ. 141.

13.— Γ.Α.Κ. Μοναστηριακά: Φάκ. 535, Γ.Χ., 2, ἐνθα «Σύμμικτα Μοναστηριακά» 1833—1861.—ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Τὰ Γράμματα στὸ νησί τῆς Σίφου, Ἐνθ' ἄνωτ. ἀριθ. φύλ. 138, σελ. 6.

14.— ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ: Οἱ ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας διατελέσαντες ἡγούμενοι τῆς κατὰ Σίφον Ἱ. Μονῆς τῆς Θεοτόκου, «Βρύσεως» ἐπιλεγμένης, ἐν ἔφημ. «Σίφνος», 1959, ἀριθ. φύλ. 308—309 καὶ ἐπόμε.

15.— Γ.Α.Κ. Φάκ. Ὑπουργ. Θρησκείας: Β—11—10(γ) Νοέμβριος 1829.

16.— Γ.Α.Κ. Φάκ. Ὑπουργ. Θρησκείας: Β—11—10(γ) Νοέμβριος 1829